

**«МОЛИЯ» фанининг
2018/2019 ўқув йили учун мўлжалланган
СИЛАБУСИ**

Фаннинг қисқача тавсифи			
ОТМнинг номи ва жойлашган манзили:	Гулистон Давлат университети		Гулистон шаҳри. 4 мавзе 44 уй 9 хонадон
Кафедра:	Иқтисодиёт		“Ижтимоий иқтисодиёт”
Таълим соҳаси ва йўналиши:	230000 – “Иқтисод” таълим соҳаси 5230600 -Молия	Иқтисодиёт	
Фанни (курсни) олиб борадиган ўқитувчи тўғрисида маълумот:	Доцент О.Райимбердиева	e-mail:	oynisa_r@mail.ru
Дарс вақти ва жойи:	Дарс жадвали асосида	Курснинг давомийлиги:	02.09.2018 - 20.01.2019
Индивидуал график асосида ишлаш вақти:	Чоршанба ва жума 15-17 соат		
Фанга ажратилган соатлар	Аудитория соатлари		
	Маъруза:	30	Амалиёт
Мустақил таълим:	46		
Фаннинг бошқа фанлар билан боғлиқлиги (пререквизитлари):	“Макроиқтисодиёт”, «Микроиқтисодиёт», “Солиқ ва солиққа тортиш”, “Бухгалтерия ҳисоби назарияси”		
Фаннинг мазмуни			
Фаннинг долзарблиги ва қисқача мазмуни:	<p>Фанни ўқитишдан мақсад – келгусида юқори малакали иқтисодчи-мутахассислар бўлиб етишадиган талабалар учун молиявий муносабатларни ташкил етишнинг назарий, ҳуқуқий, асослари ҳақида билимлар бериш, уларда микро ва макродаражадаги молиявий сиёсатнинг асосий йўналишлари бўйича кўникмалар ҳосил қилишдан иборат.</p> <p>Фаннинг вазифаси – талабаларга Ўзбекистон Республикасида молиявий муносабатларни ташкил қилишнинг назарий ва ҳуқуқий асосларини, давлат молиявий сиёсатини ташкил қилишни ўзига хос хусусиятларини, молия тизимининг соҳа ва бўғинлари, давлат молиявий бошқарув органларининг молиявий ресурсларни шакллантириш, тақсимлаш ва ишлатилиши борасидаги вазифа ва функцияларини ўрганиш; хўжалик юритувчи субъектларнинг молиявий ресурсларини шаклланиши ва ишлатилиши, давлат бюджетининг ижтимоий-иқтисодий моҳияти, давлат бюджети даромадларининг таркиби ва давлат бюджети ҳаражатларининг асосий йўналишлари бўйича маълумотларни ўрганиш; молия бозорининг вужудга келиши ва молиявий институтларнинг молия бозоридаги фаолияти, суғурта муносабатларини ташкил етиш, уй хўжаликлари молиясининг ўзига хос хусусиятлари, халқаро молия муносабатларини молиявий глобаллашув жараёнидаги аҳамияти ҳақида назарий-амалий билимларни ўргатишдан иборат.</p>		
Талабалар учун талаблар	<ul style="list-style-type: none"> - ўқитувчига ва гуруҳдошларга нисбатан ҳурмат билан муносабатда бўлиш; - институт ички тартиб - интизом қоидаларига риоя қилиш; - уяли телефонни дарс давомида ўчириш; - берилган уй вазифаси ва мустақил иш топшириқларини ўз вақтида ва сифатли бажариш; - кўчирмачилик (плагиат) қатъиян ман этилади; - дарсларга қатнашиш мажбурий ҳисобланади, дарс қолдирилган ҳолатда қолдирилган дарслар қайта ўзлаштирилиши шарт; - дарсларга олдиндан тайёрланиб келиш ва фаол иштирок этиш; - талаба ўқитувчидан сўнг, дарс хонасига - машғулотга киритилмайди; - талаба рейтинг баллидан норози бўлса эълон қилинган вақтдан бошлаб 1 кун мобайнида апелляция комиссиясига мурожат қилиши мумкин 		
Электрон почта орқали муносабатлар тартиби	Профессор-ўқитувчи ва талаба ўртасидаги алоқа электрон почта орқали ҳам амалга оширилиши мумкин, телефон орқали баҳо масаласи муҳокама қилинмайди, баҳолаш фақатгина институт ҳудудида, ажратилган хоналарда ва дарс давомида амалга оширилади. Электрон почтани очиш вақти соат 15.00 дан 20.00 гача		

**1.6.Фанга ажратилган ўқув соатларининг ўқув турлари бўйича тақсимоти
(кузги семестр)**

№	Мавзу	Аудитория соатлари				Мустақил иш	Жами
		Жами	Шу жумладан:				
			Маъруза	Амалий (семинар)	Таж-Риба		
5-семестр							
1.	Молиянинг моҳияти ва функциялари	4	2	2		2	6
2.	Молиявий сиёсат	4	2	2		4	8
3.	Молиявий тизим	4	2	2		2	6
4.	Молиявий бошқарув	4	2	2		4	8
5.	Молиявий режалаштириш ва тартибга солиш	4	2	2		4	4
6.	Молиявий назорат	4	2	2		4	8
7.	Хўжалик юритувчи субъектлар молияси – давлат молиявий салоҳиятининг асоси	4	2	2		2	6
8.	Хўжалик юритувчи субъектларни молиявий ислох қилиш	4	2	2		2	6
9.	Асосий ва айланма капитал доиравий айланишнинг молиявий аспект (жиҳат)лари	6	2	4		4	10
10.	Хўжалик юритувчи субъектларнинг ишлаб чиқариш чикимлари, фойдаси ва рентабеллиги	6	2	4		4	10
11.	Хўжалик юритувчи субъектларнинг баҳо сиёсати ва баҳоларни шакллантириш асослари, маркетинг стратегиясининг молиявий жиҳатлари	4	2	2		2	6
12.	Ишлаб чиқаришни янгилаш ва модернизациялаш инвестицион дастурларини молиялаштириш	4	2	2		2	6
13.	Давлат бюджети. Бюджет тизими ва бюджет тузилмаси	6	2	4		4	10
14.	Ижтимоий таъминот	4	2	2		2	6
15.	Суғурта. Суғурта моҳияти	6	2	4		4	10
	Жами						
	Жами 5 семестр		30	38		46	

**Фандан ўтиладиган мавзулар ва улар бўйича машғулот турларига ажратилган соатларнинг тақсимоти
(кузги семестр)**

Т/р	ФАННИНГ БЎЛИМИ ВА МАВЗУСИ, МАЪРУЗА	Соатлар
------------	---	----------------

МАЗМУНИ		Жами	Маъруза	Амалий Машғулот	Мустақил таълим
1	Молиянинг моҳияти ва функциялари		2	2	2
2	Молиявий сиёсат		2	2	4
3	Молиявий тизим		2	2	2
4	Молиявий бошқарув		2	2	4
5	Молиявий режалаштириш ва тартибга солиш		2	2	4
6	Молиявий назорат		2	2	4
7	Хўжалик юритувчи субъектлар молияси – давлат молиявий салоҳиятининг асоси		2	2	2
8	Хўжалик юритувчи субъектларни молиявий ислоҳ қилиш		2	2	2
9	Асосий ва айланма капитал доиравий айланишнинг молиявий аспект (жиҳат)лари		2	4	4
10	Хўжалик юритувчи субъектларнинг ишлаб чиқариш чиқимлари, фойдаси ва рентабеллиги		2	4	4
11	Хўжалик юритувчи субъектларнинг баҳо сиёсати ва баҳоларни шакллантириш асослари, маркетинг стратегиясининг молиявий жиҳатлари		2	2	2
12	Ишлаб чиқаришни янгилаш ва модернизациялаш инвестицион дастурларини молиялаштириш		2	2	2
13	Давлат бюджети. Бюджет тизими ва бюджет тузилмаси		2	4	4
14	Ижтимоий таъминот		2	2	2
15	Суғурга. Суғурга моҳияти		2	4	4
Жами 5 семестр			30	38	46

2. МАЪРУЗА МАШҒУЛОТЛАРИ

Курснинг мазмуни, мақсади ва вазифалари. Молиянинг умумий назарияси. Молия фаннинг предмети ва билиш усуллари. Молиянинг объектив зарурлиги. Молиянинг функциялари. Молия ҳақидаги хорижий давлатларда иқтисодий таълим ва молиячи олимларнинг назарий қарашлари. Молиянинг объектив зарурлиги. Молиянинг функциялари. Молия ҳақидаги хорижий давлатларда иқтисодий таълим ва молиячи олимларнинг назарий қарашлари. Молиянинг объектив зарурлиги. Молиянинг функциялари. Молия ҳақидаги хорижий давлатларда иқтисодий таълим ва молиячи олимларнинг назарий қарашлари.

Қўлланиладиган таълим технологиялари: *диалогик ёндашув, муаммоли таълим, бинго, блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А1; А2; А3; Қ1; Қ2; Қ3.

Молия тизими ва унинг бўғинлари. Молия тизимининг ижтимоий-иқтисодий моҳияти. Молия тизимининг соҳа ва бўғинлари. Молия тизими бўғинлари ўртасидаги муносабатлар.

Қўлланиладиган таълим технологиялари: *диалогик ёндашув, муаммоли таълим, Т-схемаси, блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А1; А2; А3; А4; Қ1; Қ2;

Молиявий сиёсат. Молия сиёсатнинг мазмуни ва тамойиллари, молиявий стратегия ва тактика, уларнинг ўзаро боғлиқлиги. Молиявий сиёсатнинг мақсад ва вазифалари. Молия механизмининг мазмуни, роли ва аҳамияти. Молия механизмининг элементлари. XX аср сўнггида молия сиёсатининг ўзига хос хусусиятлари, ҳозирги шароитда молиявий сиёсатнинг асосий йўналишлари. Молия тизимининг соҳалари ва бўғинлари, етакчи хорижий мамлакатларда молия тизими.

Қўлланиладиган таълим технологиялари: *диалогик ёндашув, муаммоли таълим, Т-схемаси, блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А1; А2; А3; Қ1; Қ2

Молиявий бошқарув. Молиявий бошқарувнинг мазмун-моҳияти. Молиявий бошқарувнинг мақсади ва вазифалари. Молиявий бошқарувнинг асосий методологик

принциплари, аниқ усуллари ва шакллари. Молиявий оқимларни бошқариш. Молия тизимини умумий бошқариш ва уни амалга оширувчи органлар. Молиявий бошқарув органлари ва уларнинг вазифалари

Кўлланиладиган таълим технологиялари:*диалогик ёндашув, муаммоли таълим, Т-схемаси, блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А1; А2; А3; Қ1; Қ2; Қ3.

Молиявий назорат. Молиявий назоратнинг моҳияти, функциялари, тамойиллари ва тизими. Давлат молия назорати. Нодавлат молия назорати. Назорат объектлари, субъектлари, шакллари, турлари ва усуллари. Ўзбекистон Республикасида давлат назорат органларининг молиявий назоратни амалга оширишдаги вазифалари.

Кўлланиладиган таълим технологиялари:*диалогик ёндашув, муаммоли таълим, бинго, блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А1; А2; А3; Қ1; Қ2; Қ3.

Мулкчиликни турли шаклларида фаолият юритувчи хўжалик субъектлари молияси. Корхоналар молияси – Ўзбекистон Республикаси молия тизимининг асоси. Моддий ишлаб чиқариш корхоналари молиясининг мазмуни ва ўзига хос хусусиятлари. Хўжалик иттифоқлари молиясининг хусусиятлари. Хўжалик уюшмалари молиясининг хусусиятлари. Ҳиссадорлик жамиятлари молиясининг хусусиятлари. Давлат корхоналари молиясининг хусусиятлари. Номоддий ишлаб чиқариш муассасалари ва ташкилотлари молиясининг ўзига хос хусусиятлари ва белгилари. Нотижорат ташкилотлари молиясининг хусусиятлари. Кичик корхоналар молиясининг хусусиятлари.

Тижорат асосида фаолият юритувчи корхоналар ва ташкилотлар молиясининг моҳияти ва функциялари, тижорат корхоналари ва ташкилотлари молиясини ташкил этиш тамойиллари, режалаштириш ва таҳлилнинг инфорацион таъминоти, молиявий ҳолатни таҳлил қилиш усуллари, мол-мулк ҳолати, тўловга қобилиятлилиқ ва ликвидлилиқ, молиявий барқарорлик.

Молиявий натижаларнинг шаклланиши. Якуний молиявий натижа. Маҳсулот сотишдан ташқари олинган даромадлар. Молиялаштиришнинг ўз манбалари. Низом капитали. Заҳира фонди. Стратегик, жорий, оператив молиявий режа. Корхоналарнинг молиявий ҳолати. Корхоналарнинг молиявий ҳолатининг асосий кўрсаткичлари ва уларни ҳисоблаш.

Капитал қўйилмалар шаклида инвестицион фаолиятни бошқариш, жамғарма ва инвестициялар, портфел инвестицияларни молиялаштириш.

Кўлланиладиган таълим технологиялари:*диалогик ёндашув, муаммоли таълим, бинго, блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А1; А2; А3; Қ1; Қ2; Қ3.

Молиявий воситачи муассасалар молияси. Молиявий бозорнинг иқтисодий моҳияти ва аҳамияти. Молиявий бозорлар ва уларнинг турлари. Молиявий институтлар ва уларнинг иқтисодиётида тутган ўрни. Ўзбекистонда молиявий бозорлар шаклланишининг ўзига хос хусусиятлари.

Кўлланиладиган таълим технологиялари:*диалогик ёндашув, муаммоли таълим, Т-схемаси, блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А1; А2; А3; А4; Қ1; Қ2;

Уй хўжаликлари молияси. Уй хўжалиги молияси ва бюджети: бозор иқтисодиётида уй хўжалиги молиясининг ижтимоий-иқтисодий моҳияти ва функциялари, улар бюджетининг даромадлари таркиби ва манбалари, оила бюджетининг харажатлари таркиби ва йўналишлари ҳамда аҳоли даромадларини индексация қилиш.

Кўлланиладиган таълим технологиялари:*диалогик ёндашув, муаммоли таълим, Т-схемаси, блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А1; А2; А3; А4; Қ1; Қ2;

Молиявий бозорлар ва инструментлар. Пул бозори ва инструментлар. [Хорижий фонд бозорлари ва инструментлари.](#) [Қимматли қоғозлар бозори ва инструменлари.](#)

Кўлланиладиган таълим технологиялари:*диалогик ёндашув, муаммоли таълим, Т-схемаси, блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А2; А3; А4; Қ1; Қ2; Қ3.

Суғурта. Суғурта: Суғуртанинг иқтисодий моҳияти, Суғуртанинг турлари ва туркумланиши, Ўзбекистон Республикасида суғуртани ташкил этиш хусусиятлари, Суғуртада тариф сиёсати, Суғурта фаолиятининг молиявий жиҳатлари, Суғурта ташкилотларининг инвестицион фаолияти, қайта суғурталаш, суғурта соҳасида нотижорат ташкилотлар.

Кўлланиладиган таълим технологиялари:*диалогик ёндашув, муаммоли таълим, Т-схемаси,*

блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.

Адабиётлар: А2; А3; А4; Қ2; Қ3.

Давлат молияси. Давлат молиясининг ижтимоий-иқтисодий мазмуни ва вазифалари ҳамда бўғинлари. Ижтимоий масалаларни молиялаштиришда давлат молиясининг тутган ўрни. МДХ давлатлари билан бўладиган муносабатларни молиялаштириш манбалари.

Қўлланиладиган таълим технологиялари: *диалогик ёндашув, муаммоли таълим, Т-схемаси, блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А1; А2; А3; Қ1; Қ2; Қ3;

Давлат бюджети. Давлат бюджетининг моҳияти ва функциялари. Давлат бюджети харажатлари таркиби ва тузилмаси. Давлат бюджети даромадлари таркиби ва тузилмаси, Бюджет тақчиллиги ва уни молиялаштириш усуллари. Ривожланган хорижий мамлакатлар давлат бюджети.

Давлат бюджети даромадларининг моҳияти ва функциялари, давлат бюджети даромадлари таркиби ва тузилмаси. Давлат бюджетининг солиқли даромадлари. Тўғри солиқлардан тушумлар. Эгри солиқлардан тушумлар. Умумдавлат солиқларидан тушумлар. Маҳаллий солиқлардан тушумлар. Ривожланган хорижий мамлакатлар бюджети даромадлари.

Бюджет харажатларининг туркумланиши. Ижтимоий маданий тадбирларни молиялаштириш. Марказлашган инвестицияларни молиялаштириш. Бошқарув харажатларини молиялаштириш. Ташки иқтисодий фаолиятни молиялаштириш.

Бюджети тузилмаси ва тизими. Хорижий унитар давлатларда бюджет тузилмаси ва бюджет тизими. Федерал давлатларда бюджет тузилмаси ва бюджет тизими. Бюджет тузилмасининг ўзига хос хусусиятлари. Бюджет тизимининг ўзига хос хусусиятлари. Бюджет тизимининг ривожланиш босқичлари. Бюджет тизимини тартибга солувчи қонун ҳужжатлари.

Бюджет жараёнини ташкил этиш асослари. Давлат бюджети лойиҳасини тузиш, Бюджетни кўриб чиқиш ва тасдиқлаш. Бюджетни ижро этиш. Давлат ва маҳаллий молиявий назорат. Бюджет ижроси ҳақида ҳисобот. Ривожланган мамлакатларда бюджет жараёни. Маҳаллий бюджетлар: ижтимоий ва иқтисодий ривожланишда маҳаллий бюджетларнинг роли. Маҳаллий молиявий ресурсларнинг таркиби. Маҳаллий бюджетларининг ҳукукий асослари. Маҳаллий бюджетлар - маҳаллий бошқарув органларининг молиявий базаси сифатида. Маҳаллий бюджетлар даромадлари. Маҳаллий бюджетлар харажатлари. Маҳаллий йиғма молиявий режалаштириш.

Бюджетлараро муносабатлар. Бюджетлараро муносабатларнинг моҳияти ва мазмуни. Бюджетлараро дотация, субвенция ва ссудалар. Бюджетлараро трансфертлар.

Қўлланиладиган таълим технологиялари: *диалогик ёндашув, муаммоли таълим, Т-схемаси, блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А1; А2; А3; А4; Қ1; Қ2; Қ3.

Давлат мақсадли жамғармалари. Давлат мақсадли жамғармалари тўғрисида тушунча, уларни аҳамияти. Давлат мақсадли жамғармаларини шаклланиш манбалари ва улардан фойдаланиш йўналишлари. Ягона ижтимоий тўлов механизми ва уни бюджетдан ташқари фондлар ўртасида тақсимланиши.

Давлат мақсадли жамғармаларининг мақсадлари ва вазифалари. Давлат мақсадли жамғармалари жамланган бюджет бўғини сифатида. Давлат мақсадли жамғармалари молиявий ресурсларининг манбалари ва улардан фойдаланиш йўллари. Молия вазирлиги ҳузуридаги Давлат Пенсия жамғармаси даромад ва харажатлари. Молия вазирлиги ҳузуридаги республика йўл жамғармаси даромад ва харажатлари. Тикланиш ва тараққиёт жамғармасининг даромад ва харажатлари. Молия вазирлиги ҳузуридаги бандликни қўллаб қувватлаш давлат жамғармасининг даромад ва харажатлари. Давлат мулки кўмитасининг масус ҳисоб рақамидаги маблағлар ва уларнинг сарфланиш йўллари. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Умумтаълим мактаблари, касб-ҳунар коллежлари, академик лицейлар ва тиббиёт муассасаларини реконструкция қилиш, мукамал таъмирлаш ва жиҳозлаш жамғармаси даромад ва харажатлари. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш жамғармаси даромад ва харажатлари. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Олий ўқув юртларининг моддий-техника базасини ривожлантириш жамғармаси даромад ва харажатлари.

Қўлланиладиган таълим технологиялари: *диалогик ёндашув, муаммоли таълим, Т-схемаси, блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А1; А2; А3; А4; Қ1; Қ2;

Давлат кредити. Давлат кредити: Давлат кредитининг моҳияти ва функциялари. Давлат қарзларининг туркумланиши. Давлат қарздор сифатида. Давлат кредитини бошқариш. Давлат қарзи. Ўзбекистон Республикаси кафолатчи ва кредитор сифатида. Маҳаллий(худудий) қарзлар.

Қўлланиладиган таълим технологиялари: *диалогик ёндашув, муаммоли таълим, Т-схемаси, блиц-сўров, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А2; А3; А4; Қ1; Қ2;

Халқаро молия. Халқаро молия ва унинг дунё ривожланишида тутган ўрни: Халқаро молия асослари, халқаро молиянинг ривожланиш йўналишлари ва асосий тенденциялари, Жаҳон банки ва Халқаро валюта фонди, валюта курси ва валюта бозорлари, тўлов баланси, халқаро ҳисоб-китоб шакллари, халқаро кредит, Ўзбекистон Республикасида валюта муносабатларини тартибга солишнинг ўзига хос хусусиятлари.

Қўлланиладиган таълим технологиялари: *диалогик ёндашув, муаммоли таълим, Т-схемаси, блиц-сўров, “Кластер”, мунозара, ўз-ўзини назорат.*

Адабиётлар: А1; А2; А3; А4; Қ1; Қ2; Қ3.

4. Рейтинг баҳолаш тизими 4.1. Рейтинг назорати жадвали

Назорат тури	Рейтинг баҳолашлар			Жами	Саралаш бали
	1	2	3		
ЖН (40 %) шу жумладан	6	16	18	40	
ОН (30 %)	3	13	14	30	
ЯН (30 %)				30	
Жами:				100	

Баҳо	5	4	3	2
Рейтинг	86-100	71-85	55-70	55
Фанни ўзлаштириш Кўрсаткичлари	118-138	98-117	76-97	86

№	Сентябр				Октябр				Ноябр				Декабр				Январ				
	2	4-9	11-16	18-23	25-30	2-7	12-17	9-14	16-21	23-28	30-4	6-11	13-18	20-25	27-2	4-9	11-16	18-23	25-30	1-6	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1	ЖН 40%	Амалиёт				4				4					4				4		16
		Мустақил Таълим				6					6					6				6	
2	ОН 30%	Маъруза								6								6			12
		Мустақил Таълим					6						6						6		

3	ЯН – 30%																30		30	
	Жами	16			16			38										30		100
	Жами ГП бўйича	16			32			70										30		100

4.3. ОНни баҳолаш

Оралиқ назорат “Молия ва кредит” фанининг бир неча мавзуларини қамраб олган бўлими бўйича, тегишли назарий ва амалий машғулотлар ўтиб бўлингандан сўнг ёзма равишда амалга оширилади. Бундан мақсад талабаларнинг тегишли саволларни билиши ёки муаммоларни ечиш кўникмалари ва малакалари аниқланади. ОН назорат ишлари ёзма иш ва тест усулида ўтказилиши назарда тутилган, ёзма иш ва тест саволлари ишчи ўқув дастур асосида тайёрланади. ОН га ажратилган баллдан 55% дан паст балл тўплаган талаба ўзлаштирмаган ҳисобланади. ОН ни ўзлаштирмаган талабаларга қайта топшириш имконияти берилади. ОН бўйича олинadиган тестлар кафедра мудури раҳбарлигида ташкил этилади ва кафедрада ўқув йилининг охиригача сақланади.

4.4. ЯНни баҳолаш

Якуний назорат “Молия ва кредит” фанининг барча мавзуларини қамраб олган бўлиб, назарий ва амалий машғулотлар ўтиб бўлингандан сўнг ёзма равишда амалга оширилади. Бундан мақсад талабаларнинг фан бўйича ўзлаштириш кўрсаткичлари, яъни билим даражаси ёки муаммоларни ечиш кўникмалари ва малакалари аниқланади. ЯН назорат ишлари тест усулида ҳам ўтказилиши назарда тутилган, тест саволлари ишчи ўқув дастури асосида тайёрланади. ОН ва ЖНларга ажратилган баллдан 55% дан паст балл тўплаган талаба ўзлаштирмаган ҳисобланади ва ЯНга киритилмайди. ЯНни ўзлаштирмаган талабаларга қайта топшириш имконияти берилади. ЯН бўйича олинadиган ёзма иш вариантлари кафедра мудури раҳбарлигида тузилади ва деканатларга топширилади.

Тест усулида ЯН ни баҳолаш мезонлари:

ЯН тест ва ёзма иш шаклида ўтказилади ва талабанинг жавоблари 30 баллик тизимда баҳоланади. Бунда тестга ажратилган 10 балл 10 саволлар сонига бўлиниб, бир саволга қўйилadиган балл топилади (1 балл) уни тўғри жавоблар сонига кўпайтириб, ва ёзма ишдаги 2 та назарий саволларга 10 баллдан, жами назарий саволга 20 баллдан баҳоланиб талабанинг ЯН да тўплаган баллари аниқланади.

4.2. ЖНни баҳолаш мезонлари

“Молия ва кредит” фани бўйича жорий баҳолаш талабанинг амалий машғулотларидаги ўзлаштиришини аниқлаш учун қўлланилади. ЖН ҳар бир амалий машғулотларида сўров ўтказиш, савол ва жавоб шаклларда амалга оширилади. ЖН ҳар бир амалий машғулотларида сўров яъни коллоквиум ўтказиш, уй ишларини бажариш, савол ва жавоб, суҳбат шаклларда амалга оширилади. Талабага ЖН да бутун баллар қўйилади.

Талабанинг амалий машғулотларни ўзлаштириш даражаси қуйидаги мезон асосида аниқланади

Баҳолаш кўрсаткичи	Баҳолаш мезонлари	рейтинг бали
Аъло, 86-100%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни мустақил ечган. Берилган саволларга тўлиқ жавоб беради. Масаланинг моҳиятига тўлиқ тушунади. Аудиторияда фаол. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади. Топшириқларни намунали расмийлаштирган.	4
Яхши, 71-85%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни ечган. Берилган саволларга етарли жавоб беради. Масаланинг моҳиятини тушунади. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади.	3

Қониқарл и, 55-70%	Топширикларни ечишга ҳаракат қилади. Берилган саволларга жавоб беришга ҳаракат қилади. Масаланинг моҳиятини чала тушунган. Ўқув тартиб интизомига риоя қилади.	2
Қониқарсиз 0-54%	Талаба амалий машғулоти дарси мавзусига назарий тфйёрланиб келмаса, мавзу бўйича масала, мисол ва саволларига жавоб бера олмаса, дарсга суҳт қатнашса билим даражаси қониқарсиз баҳоланади	0

5.ИНФОРМАЦИОН-УСЛУБИЙ ТАЪМИНОТ

5.1. АСОСИЙ АДАБИЁТЛАР

№	Муаллиф, адабиёт номи, тури, нашриёт, йили, ҳажми	Кутуб-хонада мавжуд нусхаси
1.	1.Ваҳобов А., Маликов Т. Молия. Дарслик. –Т.: “Нашр”, 2011 й. 712 б.	1
2.	2.Маликов Т.С., Ваҳобов Д.Р. Молия чизмаларида. – Т.: “ИҚТИСОД-МОЛИЯ”, 2009 й, 660 б.	1
3.	3.Ваҳобов А., Маликов Т. “Молия: умумназарий масалалар” ўқув қўлланма Тошкент, “ИҚТИСОД-МОЛИЯ”, 2008 й. 316 б.	1
4.	4.Маликов Т. Ҳайдаров Н., “Молия: умумдавлат молияси” ўқув қўлланма Тошкент, “ИҚТИСОД-МОЛИЯ”, 2009 й. 556 б.	1

Кутубхона мудираси имзоси
ва муҳри

5.2. ТАВСИЯ ҚИЛИНАДИГАН ҚЎШИМЧА АДАБИЁТЛАР ВА АХБОРОТ МАНБАЛАРИ

№	Муаллиф, номи, тури, йили, ҳажми, сақланиш жойи, электрон адреси	
1.	Маликов Т.С. “Молия: ҳужалик юритувчи субъектлар молияси” Ўқув қўлланма / - Т.: “ИҚТИСОД-МОЛИЯ”, 2009. - 288 с	
2.	Маликов Т., Ҳайдаров Н., “Бюджет: тизими, тузулмаси, жараёни” ўқув қўлланма, Тошкент “ИҚТИСОД-МОЛИЯ”, 2008 й, 84 б.	
3.	Юлдашев З.Ю., Маликов Т.С. “Молия: Уй хўжаликлари молияси”. Ўқув қўлланма - Т.: “ИҚТИСОД-МОЛИЯ”, 2008.-112 с	

3. МУСТАҚИЛ ИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ШАКЛИ ВА МАЗМУНИ

Талабаларнинг маъруза, амалий ва лаборатория машғулотларига тайёрланиб келиши ва ўтилган материалларни мустақил ўзлаштиришлари учун кафедра ўқитувчилари томонидан маъруза матнлари ишлаб чиқилган, ҳар бир талабага ушбу материаллардан фойдаланиш тавсия этилади.

Талабанинг фанни мустақил тарзда қандай ўзлаштирганлиги жорий, оралик ва якуний назоратда ўз аксини топади. Шу сабабли рейтинг тизимида мустақил ишларга алоҳида балл ажратилмайди, улар ЖН, ОН ва ЯН лар таркибига киритилган.

Мустақил учун фан бўйича жами соат ажратилган.

Ушбу соатлар тахминан қуйидаги тартибда тақсимланади:

– маъруза конспектини ўқиб тайёрланиш – соат.

– амалий машғулотлар бўйича уй вазифаларини ечиш – соат.

Амалий машғулотларда назарий билимлар мавзуга оид масалалар ечиш орқали мустаҳкамланади.

Қолдирилган дарсларни топшириш учун талаба дарс материалини тайёрлаб келиши ва ўқитувчининг оғзаки суҳбатидан ўтиши зарур. Қолдирилган ОН ва ЯН лар белгиланган тартиб бўйича топширилади.

Фан бўйича талабаларга мустақил иш учун соат ажратилган. Мустақил ишни ташкил этишда қуйидаги шакллардан фойдаланилади: айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида ўзлаштириш; амалий машғулотлар учун топширилган, мавзуга доир масалалар, кейс-стади ва ўқув лойиҳаларини Ахборот ресурс маркази манбалари ҳамда изланиш объекти бўлмиш корхона ва ташкилотларнинг ижтимоий-иқтисодий кўрсаткичлари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Давлат Статистика Қўмитаси маълумотларини тўплаган ҳолда бажариш; илмий-амалий анжуманларга маъруза тезислари ва илмий мақолаларни тайёрлаш.

Талабалар мустақил таълимнинг мазмуни ва ҳажми

(Маъруза, амалий машғулот ва лаборатория ишлари)

Ишчи ўқув дастурининг мустақил таълимга оид бўлим ва мавзулари	Мустақил таълимга оид топшириқ ва тавсиялар	Бажарилиш муддатлари	Ҳажми (соатда)
1.Молия тизими ва унинг бўғинлари.	Молия тизимининг ижтимоий-иқтисодий моҳияти. Молия тизимининг соҳа ва бўғинлари. Молия тизими бўғинлари ўртасидаги муносабатлар.	4- ҳафта	4
2.Молиявий сиёсат.	Молия сиёсатнинг мазмуни ва тамойиллари, молиявий стратегия ва тактика, уларнинг ўзаро боғлиқлиги. Молиявий сиёсатнинг мақсад ва вазифалари. Молия механизмининг мазмуни, роли ва аҳамияти. Молия механизмининг элементлари. XX аср сўнггида молия сиёсатининг ўзига хос хусусиятлари, ҳозирги шароитда молиявий сиёсатнинг асосий йўналишлари. Молия тизимининг соҳалари ва бўғинлари, етакчи хорижий мамлакатларда молия тизими.	5-ҳафта	4
3.Молиявий бошқарув.	Молиявий бошқарувнинг мазмун-моҳияти. Молиявий бошқарувнинг мақсади ва вазифалари. Молиявий бошқарувнинг асосий методологик принциплари, аниқ усуллари ва шакллари. Молиявий	6-ҳафта	4

	оқимларни бошқариш. Молия тизимини умумий бошқариш ва уни амалга оширувчи органлар. Молиявий бошқарув органлари ва уларнинг вазифалари		
4.Молиявий назорат.	Молиявий назоратнинг моҳияти, функциялари, тамойиллари ва тизими. Давлат молия назорати. Нодавлат молия назорати. Назорат объектлари, субъектлари, шакллари, турлари ва усуллари. Ўзбекистон Республикасида давлат назорат органларининг молиявий назоратни амалга оширишдаги вазифалари.	7-хафта	4
5.Мулкчиликни турли шаклларида фаолият юритувчи хўжалик субъектлари молияси.	Корхоналар молияси – Ўзбекистон Республикаси молия тизимининг асоси. Моддий ишлаб чиқариш корхоналари молиясининг мазмуни ва ўзига хос хусусиятлари. Хўжалик иттифоклари молиясининг хусусиятлари. Хўжалик уюшмалари молиясининг хусусиятлари. Ҳиссадорлик жамиятлари молиясининг хусусиятлари. Давлат корхоналари молиясининг хусусиятлари. Номоддий ишлаб чиқариш муассасалари ва ташкилотлари молиясининг ўзига хос хусусиятлари ва белгилари. Нотижорат ташкилотлари молиясининг хусусиятлари. Кичик корхоналар молиясининг хусусиятлари. Тижорат асосида фаолият юритувчи корхоналар ва ташкилотлар молиясининг моҳияти ва функциялари, тижорат корхоналари ва ташкилотлари молиясини ташкил этиш тамойиллари, режалаштириш ва таҳлилнинг информацион таъминоти, молиявий ҳолатни таҳлил қилиш усуллари, мол-мулк ҳолати, тўловга қобилиятлилиқ ва ликвидлилиқ, молиявий барқарорлик.	8-хафта	4
6.Молиявий воситачи муассасалар молияси.	Молиявий бозорнинг иқтисодий моҳияти ва аҳамияти. Молиявий бозорлар ва уларнинг турлари. Молиявий институтлар ва уларнинг иқтисодиётда тутган ўрни. Ўзбекистонда молиявий	9-хафта	4

	бозорлар шаклланишининг ўзига хос хусусиятлари.		
7.Уй хўжаликлари молияси.	Уй хўжалиги молияси ва бюджети: бозор иқтисодиётида уй хўжалиги молиясининг ижтимоий-иқтисодий моҳияти ва функциялари, улар бюджетининг даромадлари таркиби ва манбалари, оила бюджетининг харажатлари таркиби ва йўналишлари ҳамда аҳоли даромадларини индексация қилиш.	10-ҳафта	4
8.Суғурта.	Суғуртанинг иқтисодий моҳияти, Суғуртанинг турлари ва туркумланиши, Ўзбекистон Республикасида суғуртани ташкил этиш хусусиятлари, Суғуртада тариф сиёсати, Суғурта фаолиятининг молиявий жиҳатлари, Суғурта ташкилотларининг инвестицион фаолияти, қайта суғурталаш, суғурта соҳасида нотижорат ташкилотлар.	11-ҳафта	4
9.Давлат молияси.	Давлат молиясининг ижтимоий-иқтисодий мазмуни ва вазифалари ҳамда бўғинлари. Ижтимоий масалаларни молиялаштиришда давлат молиясининг туган ўрни.МДХ давлатлари билан бўладиган муносабатларни молиялаштириш манбалари.	12-ҳафта	4
10.Давлат бюджети.	Давлат бюджетининг моҳияти ва функциялари. Давлат бюджети харажатлари таркиби ва тузилмаси. Давлат бюджети даромадлари таркиби ва тузилмаси, Бюджет тақчиллиги ва уни молиялаштириш усуллари. Бюджет харажатларининг туркумланиши. Бошқарув харажатларини молиялаштириш. Ташқи иқтисодий фаолиятни молиялаштириш. Бюджети тузилмаси ва тизими.	13-ҳафта	4
11.Давлат мақсадли жамғармалари.	Давлат мақсадли жамғармалари тўғрисида тушунча, уларни аҳамияти. Давлат мақсадли жамғармаларини шаклланиш манбалари ва улардан фойдаланиш йўналишлари. Ягона ижтимоий тўлов механизми ва уни бюджетдан ташқари фондлар ўртасида тақсимланиши. Молия вазирлиги ҳузуридаги Давлат	15-ҳафта	6

	Пенсия жамғармасы даромад ва харажатлари. Молия вазирлиги ҳузуридаги республика йўл жамғармасы даромад ва харажатлари. Тикланиш ва тараққиёт жамғармасининг даромад ва харажатлари.		
ЖАМИ:			46

1-илова

Ишчи ўқув дастурга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида

_____ ўқув йили учун ишчи ўқув дастурига қўйидаги ўзгартириш ва қўшимчалар киритилмоқда:

Ўзгартириш ва қўшимчаларни киритувчилар:

_____ (профессор-ўқитувчининг И.Ф.О.)

_____ (имзоси)

Ишчи ўқув дастурга киритилган ўзгартириш ва қўшимчалар “Ижтимоий-иқтисодий” факультети Илмий-услубий Кенгашида муҳокама этилди ва маъқулланди (_____ йил “ ____ ” _____ даги “ _____ ” - сонли баённома).

**Факультет Илмий-услубий
Кенгаши раиси:**

доц. Б.Тўйчибоев